

A fejlesztési határozat végrehajtása a volt pestvidéki erdőgazdaságnál

KOLLÁNYI ANTAL
főmérnök

Erdőgazdaságunk feladatait, célkitűzéseit a következő 6 évre a múlt év május havában megjelent 1040/1954. sz. Minisztertanácsi határozat, valamint a határozat elvei alapján erdőgazdaságonként készült fejlesztési terv megszabta. Azonban minden terv annyit ér, amennyit abból végrehajtanak.

A közelmúltban történt átszervezés előtti erdőgazdaságunk, a volt pestvidéki erdőgazdaság dolgozói is lelkesen tettünk eleget a határozat utasítása alapján fejlesztési tervünk elkészítésének. Ez idő óta nem egészen egy év telt el. Jelen soraimban röviden szeretnék beszámolni arról, mit hajtottunk eddig végre, melyek a további terveink, melyek a végrehajtás folyamán felmerült nehézségeink.

Fejlesztési tervünk elkészültével tervezés szempontjából szerencsésen alakult a helyzetünk, mert az Erdészeti Főigazgatóság rendelkezése alapján áttértünk az október 1-ével kezdődő gazdasági évre. Ennek következményeként, a fejlesztési tervben lefektetett szempontjainkat, célkitűzéseinket már az új tervbe beépíthettük és annak végrehajtását már 1954. október elsejével megkezdhattuk.

Legelső sorban *csemetetermelésünkkel* kívánok foglalkozni, mert ez egész erdőművelési feladatunk alapja, s mint erdőtelepítő erdőgazdaságnak elsőrendű célfeladatunk is.

Erdőgazdaságunk előző évi csemetetermelése a szükséges és nevelt fafajokat illetően nem volt eléggé irányított. Ezért ezen a téren első lépésünk az volt, hogy megállapítottuk az elkövetkező évek erdősítési feladatait globálisan. Ennek tudatában számbavettük, hogy a feladathoz mennyi és milyen fafajú csemetére lesz szükségünk erdészetenként. Ezt azután a növelendő fafajok szerinti magmennyiség megszabásával csemetekertekig lebontottuk, közöltük erdészeteinkkel még múlt év október első napjaiban és köteleztük őket a csemeték nevelésére. A hazai nyárák, erdei- és feketefenyő, platán-csemeték nevelését azonban egyes csemetekertekbe központosítottuk tekintettel arra, hogy még nem rendelkezünk minden erdészeteinknél öntözhető csemetekerttel. Így elértük a fejlesztési terv előírásán túlmenően —, hogy ... „biztosítani kell, hogy három éven belül minden erdőgazdaság facsemetében önellátó legyen“ ... — erdőgazdaságunk már a fejlesztési tervidőszak első évében nemcsak hogy erdőgazdasági szinten önellátó, hanem ez, az említett fafajok kivételével, erdészetekig is biztosítva van.

Maggazdálkodásunkat ugyanilyen elvek szerint szabtuk meg és erdészeteink területükön a szükséglethez mért és maximális magbegyűjtést hajtották végre. Az egyes erdészeteknél nem biztosítható fafajokat, illetve mennyiségeket részben az erdészetek között, részben pedig Budapest területén lévő parkokból, utcai fasorokból fedeztük.

Különösen a maggyűjtés végrehajtása volt nehéz feladat, mert erdészeteink eleinte visszariadtak a rájuk háruló feladattól. A megfelelő szervezéssel és a kérdés állandó szorgalmazásával azonban célunkat elértük, amit mi sem bizonyít jobban, mint az, hogy *a gyenge tölgymakktermés ellenére is begyűjtöttünk tölgymakkból 181 mázsát, akácból pedig 73 mázsát.* Ezen a téren kiváló teljesítményt ért el a ceglédi, mendei, pótharasz-

pusztai és pusztavacsi erdészetünk, a nyármag begyűjtésben pedig a rác-kevei erdészetünk.

A folyó évben magbegyűjtésünket ugyancsak ezek szerint hajtjuk végre azzal a különbséggel, hogy amíg tavaly a hiányzó magvak budapesti begyűjtését magánosokkal végeztettük, ez évben *Budapesten erdőgazdasági mag-gyűjtő brigád*ot állítunk fel egy erdész vezetésével. A nyár folyamán felmérjük, kataszterezzük a budapesti gyűjtési lehetőségeket és az őszi idényben saját erővel, saját rezsiben végeztetjük. Ezáltal is tetemes összeget (előreláthatólag 40 000 forintot) takarítunk meg erdőgazdaságunknak.

Az elmúlt év folyamán hozzálátunk *csemetekertjeink* állapotának megjavításához is. Kertjeink hosszú éveken keresztül nem voltak trágyázva. Elegendő természetes (istálló és komposzt) trágya a sok terület javításához nem állt rendelkezésünkre. Ezért valamennyi területünket orgafoszfát trágyával javítottuk. A természetes trágyák nyerése céljára telepeket létesítettünk és belterjesebbé tettük a trágyák kezelését.

Csemetekerti területeink nagyságát is növeltük. A domaribai (ráckevei erdészet) szürkenyár kertünket bővítettük mintegy 3 ha öntözőberendezés létesítésével. Ezáltal elértük, hogy hazai nyár csemetében teljesen önellátók leszünk. A tölgyet, az akácot és még egy-két olyan fajtát, amelynek nevelése nem feltétlenül szükséges, hogy csemetekerten belül történjék, kivittük külső területre.

Ezen túlmenően, hogy valamennyi kerületvezető erdésznek alkalma legyen a csemetenevelés megtanulására, továbbá több csemete-nyerés, valamint az erdősítések megindulásakor helyszíni csemetekészlet biztosítása érdekében, a kerületekben is vetettünk el magot, az iskolázásra kerülő csemeték egy részét ott iskoláztattuk át és suhángot is ott neveltünk.

Az idősebb, nagy gyakorlati tapasztalatokkal rendelkező szakembereink csemetenevelési tudását igyekeztünk megőrizni és átadni az utána jövő fiataloknak, eredményeiket, megfigyeléseiket írásban összefoglaltuk és sokszorosítva kiadtuk erdészeinknek.

Célunk *valamennyi erdészetünknek öntözhető csemetekerttel való ellátása*. Ennek érdekében folyamatban van az inárcsi csemetekertünk (4,3 ha) öntöző berendezésének létesítése. Erre a célra a vállalati fejlesztési alapból 500 fm horganyzott csövet vettünk. Az ősszel a csemeték kiszedése után a hálózatot megépítjük.

A nyár folyamán hajtjuk végre csemetekerti, erdőművelési szerszámmellátottságunk részletes felülvizsgálását és kiegészítését. Megállapítjuk a normalizált szerszámszükségletet mennyiségileg és fajtánként és ehhez viszonyítva látjuk el erdészeinket.

A csemetenevelés, maggyűjtés vonalán elért eredményeink jellemzésére közlök néhány szám adatot.

F a f a j	Nevelt mennyiség		Várható mennyiség 1954/55.
	1952/1953	1953/1954	
	e z e r	d a r a b	
1. Lombcsemete	11 722	9 508	17 604
2. Fenyőcsemete	1 089	1 304	1 621
3. Suháng	216	100	211
Összesen	13,027	10 912	19 436

Maggyűjtésünkre vonatkozóan jellemző az 1954/55. idényben elért teljesítésünk: begyűjtöttünk összesen 494,18 q magot. Fafajok szerinti megoszlása a következő:

Fenyő pergetve ...	5,08 q
Tölgyfélék	181,— q
Akác.....	74,00 q
Házai nyár	3,10 q
Egyéb kemény ...	203,00 q
Egyéb lágy	8,00 q
Cserjefélék	20,00 q
Összesen ...	494,18 q

Az előző évek eredménye: 1952/53-ban összesen 180 q-t, 1953/54-ben 220 q-t gyűjtöttünk. Érdekes az akácmag-gyűjtés eredménye; amíg az előző évek eredménye 4—5 q körül mozgott, addig a fejlesztés első évében 74 q-t gyűjtöttünk. De ehhez hasonló a tölgy eredménye is, mert a gyenge termés és csekély magtermő állományok ellenére is 184 q-t gyűjtöttünk. Ez a meggyűjtési lendület tette lehetővé, hogy társerdőgazdaságainknak celtiszból 35 q-t, tölgyből 20 q-t és akácból 30 q-t tudtunk juttatni.

Erdősítéseink ápolása terén is jelentős eredményeket értünk el. A tél folyamán felmértük ekekapa szükségletünket, a hiányzókat beszereztük és erdészeteink rendelkezésére bocsátottuk. Az elmúlt évekhez viszonyítva jelentős mértékben emeltük a gépi ápolás százalékát.

Ez 1952/53-ban 41 százalék, 1953/54-ben 48,2 százalék volt. Jelenleg az eddig, IV. 31-ig elvégzett kapálásainkat 62 százalékban gépi energiával végeztük. Két jelentősebb kapáló brigád dolgozik. Az egyik gépállomási, a mendei erdészet területén, a másik saját, erdőgazdasági, a ceglédi erdészet területén. Az elsőnek megszervezése és munkába állítása *Németh József* erdészetvezető, a másodiké pedig *Fehér József* kerületvezető erdész érdeme. A munka elvégzése is bizonyítja ezen a téren fejlődésünket. Míg az elmúlt évben, 1954-ben, szinte külön e célból foganatosított ellenőrzéseken kellett szorgalmazni a kapálások elvégzését, idén gazos erdősítésünk nincs és június végéig általában kétszeres kapálással végeztünk. Kapálási alapterületünk 2563 ha, június 15-ig elvégezve 5606 ha, azaz a terület 2,18-szerese.

Jellemző e téren megeredési és megmaradási százalékunk alakulása is.

F a f a j	1952/53		1953/54.		1954/55.
	megeredés	megmaradás	megeredés	megmaradás	megeredés
sz z á z a l é k					
Lomb	85	79,4	87	83	89
Fenyő	75	69,0	81	73	77
Együtt ...	78	74,0	86	80	87

A határozat és az ennek szellemében készült fejlesztési terv előírja, hogy elsősorban kell gondoskodni meglévő erdeink jókarba helyezéséről. Ennek az erdősítések megtervezésénél is érvényesülnie kell. Az elmúlt utóbbi évek jellemző törekvése volt, hogy sok üres terület került, többé-kevésbé jól-rosszul erdősítés alá, ugyanakkor fiatalosaink pótlása, vágásterületek beerdősítése, s rontott erdők átalakítása maradt el. Az 1954/55.

gazdasági évi tervünkben már ezen is változtattunk. Ennek bizonyítására szolgáljanak a következő számadatok (az adatok hektárban vannak):

Év	Új erdő telepítés	Fiatalos pótlás	Rontott erdőátalakítás	Felújítandó üres vágásterület		Alátelepítendő		Összesen
				új	régi	vég-h. hoz. t.	nem vég-h. t.	
1953/54.	859,61	847,61	69,11	47,49	41,71	8,33	3,68	1813,66
1954/55.	714,33	974,50	105,03	46,08	42,48	—	—	1882,22

Növeltük a fiatalosok pótlását és a rontott erdők átalakítását, az új erdő telepítésének csökkentése, de nem elhanyagolása mellett. Fejlesztési tervünk célkitűzésének megfelelően a rontott erdők átalakításának, valamint a fakitermelés helyesebb ütemezése érdekében az elmúlt év őszén előzetes engedély alapján favágatási tervünkön is módosítást hajtottunk végre.

Nagy nehézségünk volt a rontott erdők átalakításának végrehajtásánál a megfelelő gyökérvágó és mélyen szántó eke hiánya. Nagyobb mértékben tudtunk volna rontott erdőt átalakítani, ha ilyen eke rendelkezésünkre áll. Többféle, más erdőgazdaságoktól kölcsönkért különböző gépállomási ekékkel kísérleteztünk, azonban megfelelő eredmény nélkül. Saját gépeinken kívül több gépállomás is megpróbálkozott, azonban megfelelő mélységet nem tudtunk elérni. Műhelyünkben most kísérletezünk egy ilyen eke-típus kialakításával.

Meg kell említenem *fásításaink* ügyét is. Mióta az erdőgazdaságok feladata a fásítás, nagyot javult e téren a helyzet. Erdészeteink eredményesen vesznek részt ebben a munkában és annak irányítóivá váltak. Eleinte nehezen barátkoztak meg ezzel a feladattal. Azonban jó úton haladunk ezen a téren. Ezt mi sem bizonyítja jobban, mint az elmúlt idény, amikor az előzőkhöz viszonyítva a fásítások már sokkal könnyebben voltak végrehajthatók és a fásítók sokkal több szakmai útmutatást tudtak kapni erdészeteinktől, mint a volt ETÁLL-tól.

Fakitermelés vonalán is szem előtt tartottuk fejlesztési tervünket. Évi átlag növedékünk 38,307 köbméter. Ezzel szemben 38,964 köbméter fatömeget termeltünk ki véghasználatból, gyérítésből és tisztításból. A többlet a tisztítások faanyagának eltolódásából adódik. Általában a tervezettnél több anyag került ki tisztításainkból. Ezen a téren a becslés túlzottan óvatos, viszont az állomány érdeke kívánja a több anyag kivételét. Tisztítási terv- és tényszámunk is bizonyítja a fejlesztési terv érvényesülését. Amíg erdőgazdaságunk az 1953/54. év folyamán csak 297 ha-t tisztított, 1954/55. évben 1013 ha tisztítása van megtervezve és folyamatban.

Fejlődésünk egyik fő hiányossága egyébként ezen a területen van. *Tisztításunk minősége* még nem olyan, mint ahogy ezt szeretnénk. Erdészeteinkben a régi módszer szerinti tisztítás él még mindig. S igen nehéz megtanítani, hogy a tisztításnál sokat lehet javítani, de rontani is. Éppen ezért az erdőgazdaság erdőművelőinek most az a legnagyobb feladatuk, hogy ezen a területen a munka minőségét megjavítsuk. Még előbbé, még valóbbá tesszük az ellenőrzést és ezen keresztül a nevelést, oktatást. Továbbá külön *tisztítási napokat* rendezünk, amikor az egész nap anyaga csak a tisztítás helyszíni bemutatása, oktatása.

A tuskóval való döntés és a tuskókitermelés fokozásával több tűzifát adtunk népgazdaságunknak. Tuskókitermelési százalékunk alakulása, az összes fatömeghez viszonyítva, az utolsó 3 évben a következő:

1952/53	10,7 ^o / _o
1953/54	12,6 ^o / _o
1954/55	13 ^o / _o (VI. hó 30-ig)

A folyó évi százalék június hó 30-ig teljesített mennyiségre vonatkozik, az év végéig még emelkedni fog.

Területünk másik nagy hiányossága a gépesítés vonalán van. Erdőgazdaságunk feladataihoz mérten géppel jól ellátottnak mondható. Az elmúlt év folyamán alakítottuk ki gépesítési műhelyközpontunkat pusztavacsi erdészetünknel s azt szerszámokkal is jól elláttuk.

Értünk el ugyan ezen a téren eredményeket. Az ősz és a tavasz folyamán 38,2 ha területet géppel erdősítettünk, ápolási munkákban Zetor brigáddal dolgozunk, pusztavacsi erdészetünk fakitermelését 27,7 százalékban villanyfűrészekkel végeztük, szántásaink 59 százalékát saját gépeinkkel végeztük el.

Nem vagyunk azonban megelégedve gépeink teljesítményeivel, a műhelyeink munkájával. A most következő idők legfontosabb és legégetőbb feladata, munkánknak e téren való megjavítása. Ez elsősorban szervezésen, oktatáson és állandó ellenőrzésen múlik. Nagy akadályunk azonban, hogy erdőgazdaságunk egy évi szakadatlan törekvés, keresgélés ellenére sem rendelkezik megfelelő képességű, gyakorlatú gépesítési előadóval.

Harmadik nagy törekvésünk a már *rentábilis fogatgazdaságunk jó elhelyezésének biztosítása*. Fogataink teljesítménye jó. Az év folyamán a szűkös-száraz esztendő dacára is elérjük fogatgazdaságunk önellátottságát. Nem tökéletes azonban fogataink elhelyezése. Sok lovunk van elhelyezés bérelt istállóban. Területünkön sok átvett épület van. Ezek jó karbahelyezésével, átalakításával ezt a kérdést is meg akarjuk oldani 1956. év végéig.

Ugyancsak folyamatban van pótharasztpusztai erdészetünknek jobb, központosabb, célszerűbb áthelyezése és elhelyezése. Így ez az erdészetünk is kövesút mellé kerül, épületébe a villany is bevezethető lesz.

Dolgozóinkról való gondoskodás terén ez év végéig elérjük, hogy valamennyi épületünkön a főbb tatarozási munkálatokat elvégezzük és valamennyi erdészházunkat ellátjuk kerítéssel, valamint minden nagyobb csemetekertünkben lesz munkásmelegedő, csomagoló helyiség. Pusztavacsi erdészetünkhöz bevezettük 3 km távolságról a műhelybe a villanyt és még ez év folyamán megvalósítjuk az üzemi fürdőt.

Kulturális téren is fejlődött erdőgazdaságunk. Két állandó táncscoportunk van, az egyik a megyei MEDOSZ versenyen II. helyezést ért el. Az erdőgazdaságnak saját filmvetítő berendezése van és már több erdészetünk területén rendezünk filmelőadást. Oktatás vonalán a nyári hónapok voltak igen tartalmasak. Hossztolói, szerszámkezelői, tisztítási, erdőművelési napokat rendeztünk, hogy dolgozóink az őszi nagy szezonra jól felkészülve indulhassanak munkába.

Végül, de nem utolsósorban kívánom megemlíteni, hogy területünkön minden erdészetnél, vagy a vezető, vagy a helyettes erdőmérnök képesítésű, valamint azt, hogy múlt év végéig sikerült elérnünk, szakadatlan oktatással, hogy valamennyi kerületvezető és beosztott erdészünk szakképzett. Ezen a területen elért eredményben nagy része van *Jákó Jenő* erdőmérnök

kartársnak. Dolgozóink szaktudását azonban tovább kívánjuk emelni, bővíteni. Részükre, amint már előbb is említettem, szaknapokat, oktatási tanfolyamokat tartunk.

Szólanom kell néhány szóval a közelmúltban végrehajtott átszervezéssel kapcsolatban arról is, hogy a célszerű területi átcsoportosítás mellett nagy segítséget adott számunkra a Főigazgatóság a szakfelügyelők beállításával. Ezáltal lehetővé vált a terület fokozottabb szakmai ellenőrzése és a külső káderekkel mélyebb foglalkozás és tanítás is.

Befejezésül arra kérem kartársaimat, hogy gazdaságaik területéről számoljanak be, hogy tapasztalatainkat kicserélhessük és azokkal gazdagodva még jobb és még eredményesebb munkát végezhessünk erdőgazdaságunk fejlesztéséért.

A Délzalai erdőgazdaság erdőfejlesztési kérdései

ORTH PÁL
főmérnök

A Délzalai Állami Erdőgazdaság, amely a racionalizálás után a nagykanizsai erdőgazdaság és a megszűnt lenti erdőgazdaság egy részével kibővülve alakult ki, magába foglalja a Déli Pannonhát nagyobbik részét, valamint a Göcseji Bükkhát tájegység egészét.

A terület erdősültsége 19 százalék, tehát jóval felül van az országos átlagon.

Az erdőgazdaság 32 900 ha erdőterülete 5 erdészetre tagozódik. Az erdészetek határai nincsenek szerencsésen megválasztva, miért is erdőgazdaságunk elhatározta, hogy a jobb munka, a kítűzött és megvalósítandó, az erdőgazdaság fejlesztését célzó tervek érdekében azon 1955. október 1-ével területváltozást fog végrehajtani.

Az erdőgazdaság feltártsága nem kielégítő. Vasútvonal a gazdaság déli és délkeleti határát érinti, továbbá észak-déli irányban közepén szeli át. Az erdőgazdaság kelet-nyugati irányban fővasúttal feltárva nincsen, az itt futó útvonalak főképpen II. és III. rendű utak, amelyekben a közlekedés, az egyes erdészetek és kerületek megközelítése autóbusszal történik. Ezt a részt a mintegy 67 km hosszú gőzüzemű erdei vasút tárja fel. A vasút még a felszabadulás előtt épült s mint ilyen már nagyon időszerű, hogy tovább fejlesszük, aminek következtében újabb besorolt erdőtümböket tárhatnánk fel.

Az eddigi gazdálkodás a kitermeléseket mindig ott végezte, ahol a közlézés és kiszállítás a legkevesebb költségbe került. A jelenlegi vágható állományok nehezen megközelíthető helyeken, kövesüttől messze fekszenek; kitermelésük csak magas önköltséggel történhet és így nem egy olyan erdőtümb van, amelyből a termelés, főképpen a fülledékeny anyag időben való kiközéltését csak áldozatok árán tudjuk végrehajtani.

Az erdőgazdaság üzemterveiből összeállított korosztály és fafajelosztás táblázata szerint az erdők zömét 41—60 éves korú állomány alkotja, amely az erdőterület 29 százalékát, 81 éven felüli állomány 7 százalékát a legfiatalabb állomány pedig 25 százalékát teszi ki. Túltartott állományaink nincsenek.

A fafajok szerinti megoszlás 31 százalékban tölgy, 24 százalékban bükk, 20 százalékban gyertyán képet mutat. Feltűnő a gyertyán térfoglalása, ami a régi, különösen a háborús évek mértéktelen gazdálkodásával magyarázható. Jelentős az erdőgazdaság területén az akác által elfoglalt terület felfutása. *Haszák* Aladár kutatásai alapján az erdőgazdaság területén 40 évvel ezelőtt az akác által borított terület a gazdaság területének mintegy 8 százaléka volt. Jelenleg az akác által elfoglalt terület az összes erdőterületnek mintegy 15 százaléka. Az akácnak ez a 7 százalékos területi térfoglalása főképpen a bükk és tölgy állományok rovására történt és nagyobb részét a kezeléssel erdőknél tapasztalható.

Az akácnak a helyes területre való visszaszorítása és az így visszahódított területnek átalakítása és végeredményben az őshonos fafajoknak való visszaadása erdőgazdaságunk egyik fontos feladata.